

RDEČI PRAPOR

Glasiló jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prave. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, krompir, knjižna politična (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

16. številka

V Ljubljani, v sredo dne 24. februarja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Komu je treba vojne?

Neznosne provokacije — ultimatum — straža ob Drini — evropski mandat . . . takih besed zdaj mrgoli po uvodnih člankih avstrijskih časopisov toliko, da ni čudo, če pograbi navadnega čitatelja nervoznost in se mu zazdi, da že sliši grmenje topov in pokanje pušk. Vojna je neizogibna; to ponavljajo dan in dan in iz Srbije prihaja vest, da so veliki angleški časniki že odposlali tja svoje vojne poročevalce. Vojna je neizogibna — to verjame pod vtiskom trajnega vojnega bobnanja in ščuvanja že tisoč in tisoč ljudi v Avstriji.

Neizogibna — zakaj?

V znanih krogih, v katerih vlada brezumno, brez možgan živeče «korajzarstvo» in se smatra dvoboj za vrhunec značajnosti, velja «načelo», da se mora človek čutiti užaljenega, če ga kdo «fik-sira» in da more samo kri oprati tako žalitev. Včasih so taki nazori odločevali tudi v življenju celih narodov; obleka, ki se ni vjemala s predpisi etikete, beseda, ki ni v vsakdanji rabi diplomacije, je zadostovala za vojno, ki je vničila tisoče in tisoče.

Pravijo, da je tudi sedanj položaj Avstrije tak. «Velevlad» ne more mirno trpeti, da jo neprenehoma draži «pritičavska» Srbija. Avstrija mora varovati svoj «ugled» spričo Evrope, spričo sveta, spričo zgodovine. Ta bajni ugled zahteva, da udari predrzno državico kakor medved miško in da ji za vse čase prežene veselje za izzivanje.

Če bi morale biti fantovske navade merodajne za države, bi se razumela taka hujskarska logika, zakaj neumnosti, ki jih uganjajo nekateri ljudje v Belemgradu, se ne dajo vtajiti. Toda če je vojno ščuvanje v Srbiji zločinsko, ne morejo iz njega zajemati opravičenja za svoj zločin tisti, ki hujskajo v Avstriji. Zaradi «postavljanja» malčkov v gostilni lahko pograbi močnejši fantje stole; končno imajo eni in drugi sami sebi pripisati bunke, ki jih odneso. Če pride do vojne med Avstrijo in Srbijo, pa ne bosta trpela škode in žrtve Ahrenthal in Jurček, ampak padali bodo na bojišču srbski in avstrijski možje, brez otrok bodo ostale avstrijske in srbske matere, brez mož avstrijske in srbske žene, milione in milijarde bo plačevalo avstrijsko in srbsko ljudstvo, edino korist pa bi imeli internacionalni kapitalisti, ki vlačijo neznanske dobičke iz militarizma.

Da bi Avstrija kaj izgubila, zato ker kriči in razgraja v Belemgradu nekoliko nerazsodnih in nekoliko takih ljudi, ki bi z bojnimi truščem radi odvrnili pozornost od svojih grehov, je neumna trditve, ker nervoznost se nikdar ni bila znamenje moči. Če smatra Avstrija Srbijo za tako majhno, kakor pravijo njeni sabljaci, tedaj bi bila vojna, ki bi jo začela velevlad proti mali državi, nemoralna, kakor je nemoralno, če tepe krepak mož neodraslega otroka. Kdor prezira obnemoglo draženje slabotneža, se ni še nikdar ponižal v očeh

pametnih ljudi; sodba tepcev pa ne sme vplivati na dejanja velike države.

Vendar je zadnji čas toliko bojnega krika v Avstriji, da je treba vprašati: Komu je pravzaprav treba vojne?

Vojaški krogi vedno radi sanjajo o krvavem boju in o slavni zmagah, zakaj na obzorju takih dogodkov se kaže avanzma, odlikovanja in občudovanje civilistov. Da militarizem tudi zdaj močno rožlja s sabljo, se opaža. Tudi v dvorskih krogih je nedvomno klika, ki zastopa militaristične nazore ter vpliva, kolikor le more navzgor in navzdol. Zelo sumljivo je pa tudi pisanje glavnih klerikalnih listov, ki so spustili zadnji čas celo jato rac v zrak z očitnim namenom, razdražiti javno mnenje in sugerirati mu vero v nujno potrebo vojne. Med klerikalnim taborom in visokimi vojaškimi krogi so že davno intimni stiki; proti Italiji n. pr. ni nihče toliko ščeval kakor klerikalci. Zdaj se zopet razodevajo te vezi. Kdor jih hoče razumeti, se mora spomniti, kako vneto so klerikalni listi svojčas raznašali vesti o izpremembah na najvišjih mestih v državi in kako željno pričakujejo take dogodke. Dobro se godi klerikalizmu v Avstriji, toda vsemogočen se ni. Po vsemogočnosti pa hrepeni. Pa kombinira, da bi zunanji dogodki vplivali na notranje, da bi vojna povzročila reakcijo in da bi tako Avstrija prišla povsem Rimljanstvu v roke.

Vsem tem vojnim agentom se pridružujejo še brezvestni kapitalistični spekulanti, ki hočejo kupčij in profita ne glede na krvavo ceno, ki jo morajo plačati ljudske množice; končno caplja za njimi še nekoliko fantastov, pričakujočih od prvega strela svetovno vojno, od nje pa uresničenje vsakovrstnih otročje-političnih sanj.

Nevarnost je torej nedvomna. Bojne fraze imajo še vedno sugestivno moč in omamljajo kakor drugi strupi. Tuintam se kažejo poizkusi, da bi se popularizirala misel na vojno. Delavstvo pa ne bo sedlo na te limanice; zakaj za delavsko ljudstvo je vojna nesreča v vsakem slučaju; delavstvu ne koristi ne zmaga, ne poraz vojske, škodujejo mu pa posledice «srečne» in nesrečne vojne.

Treba bo, da se delavstvo oglasi in morda pride prav kmalu čas, ko bo moral zadoneti njegov glasni in odločni protest proti brezvestnim hujskačem.

Delavstvo noče vojne!

Tržaške zgodbe.

V Trstu, sredi svečana.

Od nekdanj se je gibala politika slovenskih narodnjakarjev v Trstu stvarno med malenkostmi, katerim so pa po možnosti dajali obliko velikih dogodkov in interesov. Ostali so torej sami sebi zvesti, če se tudi zdaj bolj razburjajo nad malenkostjo, nego nad važnimi rečmi. Razburjen je zdaj poslanec dr. Rybař, razburjena je „Edinost“. Ker pa to ne zaleže dovolj, se je moral razvneti tudi ljubljanski „Slovenski Narod“, ki je že davno pozabil, kako se mu je nekdanj studilo tržaško solzarstvo.

Kar se je zgodilo, je samoposebi tako malenkostno in malopomembno, da bi nam bilo najljubše, če ne bi bilo treba o stvari sploh nič več pisati. Ampak to ni vseč narodnjakarjem, ki razvlačijo stvar, ker najbrže mislijo, da jo tem bolj oslabe, čim več besed nakopičijo o njej. Stvar je pa ta:

„Delavski List“ je v neki notici dejal, da je hčerka narodnega voditelja dr. Rybařa zahajala v tukajšnje nemško društvo „Turnverein“. Kdor

pozna socialistično mišljenje, je takoj vedel, da „D. L.“ ne prinaša tega kot afero, ampak kot primer, s katerim se je imel ilustrirati pomen šovinističnih fraz. V narodnjaškem taboru je bilo pa tako, kakor da je počila bomba. Dr. Rybař je poslal „D. L.“ popravek, „Edinost“ je pa posegla v zalogo svojih psov. Tako se torej stvar ni mogla končati in „Delavski List“ je ponovil svojo trditve. To je narodnjakarje še bolj pogrelo; dr. Rybař je objavil 16. t. m. v „Edinosti“ poziv, da naj pride „D. L.“ na dan z dokazi. Na to je „D. L.“ dne 19. t. m. odgovoril, da nima povoda, verjeti dr. Rybařu več kakor osebi, ki je s častno besedo potrdila, da je dvakrat videla Rybařevo hčerko v društvu „Turnverein“. Obenem obljubuje uredništvo, da v kratkem objavi dokaze za svojo trditve.

„Slovenski Narod“, ki hoče tekmovali s surovostjo „Edinosti“, ima pač pravico, več verjeti dr. Rybařu, dokler stoji trditve proti trditvi. Toda slabo se poda „S. N.“, če se ogorčuje zaradi taktike, ki je povrh vsega v socialističnem listu še izjemna. Naše narodnjakarstvo stika neprenehoma po takozvanih narodnih grehih; če se pogovarja človek s tujcem, ki ne zna slovensko v njegovem jeziku, se mu prav lahko zgodi, da ga pribijejo v nacionalističnem listu kot „narodnega izdajalca“. „S. N.“ sam pa je lani dosegel rekord, ko je objavil cele liste takih „narodnih grešnikov“ po imenih. „S. N.“ se ni prepričal, zakaj je bil ta ali oni prisiljen, vstopiti v nemško trgovino, zakaj je ta ali oni oče moral dati svojega otroka v nemško šolo, ampak je kar objavil, z nedvomnim namenom, da škoduje dotičnim ljudem in da jim nakoplje preziranje na glavo. Zelo „delikatno“ je bilo n. pr., da je nahljil dekle, ki se je bilo zaljubilo v „belgijca“. „S. N.“ se je še bahal s tem početjem, ki ga je izvajal kar en gros, pa se je postavil, češ, da izvršuje narodno delo. Ta list ima torej najmanj pravice, ešofirati se nad notico socialističnega glasila, v kateri ni bilo niti sledu onega bombasta, s katerim je „S. N.“ navadno garniral svoje provokacije. Gotovo je toliko, da poznajo tržaški sodrugli svoje pravice in dolžnosti sami, manire se pa ne bodo učili od „S. N.“, ki je pozabil na svoje članke o častniškarski dostojnosti, spisane v dobi „harmonije“, še preden se je posušilo črnilo.

Omenimo naj mimogrede le še to, da je dr. Rybař obljubil onemu, ki dokaže trditve o zahajanju njegove hčerke v „Turnverein“ in pa „Del. Listu“ po 100 kron. Taki bahavi argumenti so v meščanskih krogih precej navadni, nam pa ne pomenijo nič drugega, kakor smešno trkanje na polno možnjo in morda še poizkus, da se odvrne pozornost od glavnega vprašanja. Dr. Rybař bo dobil dokaz, denar si bo pa lahko prihranil. „D. L.“ je obljubil dokaz in zdi se nam, da je zdaj edino pametno, počakati nanj.

Naš zbor.

Dalje.

V teh vročih razmerah je baron Bienert postal ministrski predsednik. Nihče ni vedel zakaj. Da ne razume situacije in svoje naloge, je pač takoj pokazal. Največ rabuk je bilo na Češkem, kjer so bili nemški nacionalci z obstrukcijo preprečili delovanje deželnega zbora in volilno reformo. Vlada bi bila morala z močno roko poseči vmes; baron Bienert je pa gledal, kaj se godi, pa se je zanašal na ljubega boga, potem pa na rablja. Tisti dan, ko je avstrijski cesar praznoval šestdesetletnico

svojega vladanja, se je v Pragi razglasila nagla sodba. Vislice so star instrument avstrijskih vlad in zlasti Pragi ni to novo sredstvo; ampak če je še tako staro, vendar ni pripravno za reševanje avstrijskega problema. Državni zbor je bil takrat podoben smodnišnici in nagla sodba je bila kakor iskra, ki ga je imela pognati v zrak. Tedaj se je vrsila tista zgodovinska seja, ki se je pričela z rabuko čeških narodnih radikalcev in se je končala s tem, da so socialni demokratje s svojo hladnokrvnostjo in politično previdnostjo rešili obstanek prvega ljudskega parlamenta. Vspeli, ki so ga takrat dosegli socialistični poslanci, je bil tako velik, da so ga nehote priznali najbolj zagriženi sovražniki naše stranke.

Bienertova vlada pa tudi tedaj ni pokazala nobene zmožnosti. Potrebovala je proračunski provizorij, pa ni vedela, kako bi ga spravila pod streho, in vsa njena modrost je bila v tem, da je prosjčila pri socialnih demokratih, naj pomagajo iz zadrege. Socialni demokratje so seveda kot načelno opozicijska stranka glasovali proti proračunu, omogočili so pa, da je parlament rešil stvar in se je država obvarovala § 14. Proračunski provizorij je za nas Slovence zanimiv tudi zategadelj, ker smo pri tej priliki izvedeli, da slovenski poslanci ne bero reči, o katerih imajo glasovati. Ko je bil profesor Belar imenovan za deželnega šolskega nadzornika na Kranjskem, kar je bila res nacionalna koncesija Nemcem, so vzrojili liberalci in klerikalci; «Slovenec» je pošiljal barona Schwarzja v penzijo, vprizorila se je velikanska protestna akcija, a imenovanju nemškega šolskega nadzornika je bilo že prejudicirano v proračunskem provizoriju, ki je obsegal svoto za njegovo plačo in slovenski poslanci — niso videli tega!

Po božičnih počitnicah, ki niso bile prekratke, je imel parlament opravka s samimi nujnimi predlogi. Vse mogoče nacionalne stranke so jih vlagale in vsi so bili kolikortoliko v zvezi z narodnim vprašanjem, a nobeden se ni dotikal jedra. Tudi vlada je obljubovala načrt jezikovnega zakona, toda same za Češko. Nemške in češke stranke kakor tudi vlada vidijo sploh samo češko-nemško vprašanje za vprašanje ostalih narodov se nihče ne zmeni. Jugoslovani se imeli lepo priliko, spoznati politični položaj in pretehtati svoje upe. Jasno se je pokazalo, da je tudi češkim meščanskim strankam slovenska vzajemnost samo pretveza, da dobivajo od drugih Slovanov podporo za svoje egoistične namene. Po glavi jim hodi svetovaelavska država, za avtonomijo narodov ne ganejo prsta. Socialni demokratje so v državnem zboru pokazali pot, ki edina vodi k rešitvi narodnega vprašanja v Avstriji. Ko so bili itak že sami nujni predlogi na razpravi, so vložili svoj predlog, da se voli poseben odsek 53 članov, kateremu bi se odkazali vsi jezikovni predlogi in načrti, ki bi pa sam izdelal in zbornici predložil jezikovni zakon za celo Avstrijo na podlagi narodne avtonomije.

Predsednik: Opozorjam, da je referentova doba potekla.

Dr. Henrik Tuma: Z ozirom na važnost predmeta predlagam, naj se podaljša referentu po poslovniku določeni čas.

Fran Jernejčič: Pridružujem se temu predlogu v tem zmislu, da se dovoli poročevalcu neomejena doba.

Predsednik stavi predlog na glasovanje. Sprejme se soglasno.

Poročevalec Ethla Kristan nadaljuje: Jasno je, da je bil edino socialno-demokratski predlog umesten in sprejeti bi ga bil moral, komur je ležeče na rešitvi narodnega vprašanja. Socialni demokratje so seveda ravnali dosledno v zmislu brnakega programa, po katerim bi morali vsi prizadeti narodi skupne rešiti skupni problem. Samo v takem načinu reševanja je garancija za resničen in trajen uspeh. V Avstriji živi osem narodov — z dobro voljo se jih lahko nasteje še nekoliko več — in s stališča skupnosti mora biti državi ležeče na tem, da najde vsak svojo domovino v njenih mejah. S stališča pravičnosti gre vsakemu narodu popolna svoboda in neodvisnost, vsak ima pravico do vseh pogojev za svoj razvoj in napredek. Vsak avstrijski narod je pa večina in manjšina obenem in čim bi sedli vsi za eno mizo, bi si morali priznati to. Vsakemu narodu mora biti ležeče na svojih manjšinah in praksa pokazuje, da mu je. Metoda, ki bi vodila k cilju, bi bila torej ta, da bi moral vsak narod kot večina in kot manjšina sodelovati pri reševanju pravice, ki bi jih zahteval za svoje manjšine, bi moral tedaj priznati tudi manjšinam

drugih narodov. Ta edino uspešna metoda bi bila posledica socialno-demokratskega predloga. Ali predlog je bil odklonjen. Glasovali so zanj socialni demokratje, Rusini in Jugoslovani; Čehi in Poljaki so pustili svoje slovanske brate na cedilu. Ves lani zasnovani neoslavizem, vse visoko patriotsko navdušenje je skopnelo, čim ni bil predlog podan za bajeslovno češko državno pravo. Mali slovanski narodi bi bili lahko spoznali, da so češke meščanske stranke imperialistične, ne pa avtonomistične, da so zatelebane v zaprašene pergamente in formule, da prav po opitje posnemajo madžarsko fevdalno politiko in nimajo druge politične ideje, kakor svoje anahronistično državno pravo. Za Slovence, Hrvate, Srbe je vsako historično načelo pogubno; zanje je rešitev edino v narodni avtonomiji, ki ne škoduje nobenemu narodu. V boju za narodno avtonomijo jim pa mečejo Čehi in Poljaki le polena pod nogo, edina stranka, ki resno pospešuje, to za nas edino rešilno načelo, je socialna demokracija. To dokazuje, da je napredek in okrepanje socialne demokracije v vitalnem interesu malih narodov. Jugoslovanska politika, če hoče biti res narodna, ne sme biti ne hejslovanska, ne neoslovanska, temveč socialno-demokratska. V mednarodnosti je rešitev vsake narodnosti.

V zadnji dobi se je izvršil dogodek v visoki politiki, čegar posledice čutijo avstrijski narodi še zdaj hudo, a jih bodo, žal, še bolj čutili. Zgodilo se je to zgolj iz imperialističnih in dinastičnih namenov. Avstrijski kapitalizem si je hotel vstvariti kolonijo, dobičarski interesi kapitalizma tiče tudi za tem korakom. Danes je aneksija gotovo dejstvo. Zaradi tega nam ni treba pozabiti, kako brutalno in nerodno je Aehrenthalova diplomacija izvršila stvar in način se mora obsoditi. Ne more se pa mirno prenašati, da bi šovinistična blaznost zaradi tega dogodka ščuvala na vojno, ki bi bila najhujši udarec za delavno ljudstvo. Dalje.

Ruska špionaža pred sodiščem.

Senzacionalen je proces, ki se pravkar vrši pred krakovskim sodiščem, zakaj ves vohunski zistem ruske policije se razvija pred njim, obenem se pa dokazuje, kar je dolgo trdilo neodvisno časopisje: Da je umor navadno sredstvo ruskih izjemnih sodišč, da se ljudje tam obešajo in streljajo, ne da bi bili zagrešili senco kakšnega zločina, za katerega je določena smrtna kazen, ne da bi se vodile proti njim zakonite preiskave in zakonite razprave.

Poročali smo že zadnjič, da je neka Borowska tožila glavnega urednika socialno-demokratskega dnevnika „Naprzod“ v Krakovu, s druga Hekerja zaradi članka, v katerem je bilo rečeno, da je Borowska služila ruski policiji kot vohunka. Sodrug Heker je nastopil dokaz resnice in kot glavni prič stari prišla iz Pariza Bakaj in Burcev, ki sta znana zaradi Azevega slučaja. Burcev je prvi obdolžil Azeva, da igra dvojno ulogo, Bakaj pa je podal dokaze, da je bil Azev vsa leta služabnik policije. Bilo je vsled tega nezogibno, da se je govorilo na razpravi tudi o provokacijah in špionažah Azeva, kakor sploh o ruskem protirevolucionarnem zistemu in vsled tega je dobil proces nenavadno velik pomen. Zaradi tega podajamo o razpravi obširnejše poročilo.

Razprava se je pričela dne 16. t. m. dopoldne. Predsedoval je deželni sodni svetnik Raczynski, tožena sodr. Hekerja je zastopal dr. Heský, tožiteljico Borowsko pa dr. Lewický.

Obtoženec je nastopil dokaz resnice ter je izvajal:

Vsi se spominjamo, kako velike upe je zbudilo revolucionarno gibanje na Ruskem in Poljskem. Gibanje je imelo namen, odpraviti carizem in osvoboditi narode, ki ječe pod ruskim absolutizmom. Za naš narod je bilo to gibanje kakor zarja svobode izza stoletnega suženstva. Toda, žal, da se je zadržilo v potokih krvi in cel gozd vislic je zrastle na bojišču. Carjeva vlada se ni posluževala samo brutalne sile bajonetov in pušk, ne le vojske, kozakov in pogromov, temveč tudi sredstva, ki ga rabi vsak silnik za potlačanje svobodnega gibanja: namreč vohunstva. Kjer ni svobode in ustavnih pravic mora biti vsako revolucionarno gibanje tajno. Carjeva vlada pošilja torej v vrste revolucionarjev svoje špione, ali pa išče med revolucionarji izdajalce. Tudi med apostelni je bil Judež; tudi danes ne primanjkuje Judežev. Špionažo v Rusiji je pred kratkim razkrila glasovita Azevova afera. Koliko žrtev so spravili taki špioni-provokaterji na vislice, v ječo in v Sibirijo.

Strašno me je pretreslo, ko sem našel na varšavskem imeniku špionov ime Janine Borowske. Bilo mi je strašno, pa vendar se mi ni zdelo nemogoče. Ruska vlada išče prav takih špionov, ki so simpatični. Najboljši je za špiona tisti, ki mu slepo zaupajo, kakor je bilo z Azevom.

Ko sem imel dokaze, sem ves potr napisal članek ter sem vprašal, kako je mogoče, razložiti tako strašno ponižanje samega sebe. Drugo jutro je prišla gospa Borowska v uredništvo. S solzami v očeh mi je pripovedovala, da so jo tovariši na vseučilišču izgnali. Dejal sem ji, da je bila moja dolžnost, napisati članek. Vprašala me je, kaj se bo z njo zgodilo in potem je trdila, da je nedolžna. Ko sem ji dejal, da ji ne verjamem, mi je odgovorila: „Razumem, ker sem bila pred Vami odkritosrčna.“ Te besede so me spomnile, da mi je nekoč pripovedovala, da pojde v Ameriko. Ko sem jo odgovarjal, češ, da Amerika ni dežela za tako nerovne ljudi, mi je odgovorila, da je storila zločin. Kar sem si takrat mislil, rajši zamolčim. Rekel sem ji pa: „Ničesar nočem več vedeti; le pojdite v Ameriko.“ Na njeno besedo o zločinu sem se torej spomnil, ko mi je dejala, da je bila odkritosrčna. Toda opozarjala me je, da so potovale druge ženske z njeno potnico v Rusijo in da je bila morda druga z njenim imenom pri policiji. Tudi to sem moral uvaževati, pa sem ji obljubil, da preiščem natančno stvar. Obrnil sem se do Burceva in Bakaja. Pojasnila, ki sem jih dobil, so morala pregnati vsak dvom; vedel sem, da je Borowska, katero je imenik „Ohrane“ označeval za vohunko, tista, ki danes toži.

Predsednik: Ali niste opazili, da je imenik „Ohrane“ govoril o zdravnikovi soprogi Borowski? Saj ste vedeli, da je Borowskin mož uradnik pri namestništvu.

Obtoženec: Na Ruskem se misli vedno na zdravnika, če se govori o „doktorju“. Tako je nastala pomota.

Dr. Lewický: Zakaj niste postavili Borowske pred strankino sodišče, kakor Brzozowskega, ki je obdolžen enega dejanja?

Obtoženec: Tu je velika razlika. Mnogo resnih ljudi še ne verjame, da bi bil Brzozowski kriv in misli, da se dokaže njegova nedolžnost. Borowska si je sama izbrala današnje sodišče...

Silna napetost je vladala, ko je bil poklican priča Mihajlo Bakaj.

Star je 27 let, študent književne zgodovine v Parizu, maloruski kozak, pravoslavne vere. Govori ruski.

Bakaj pravi, da je bil od aprila 1905 do 1. januarja 1907 nastavljen pri policijskem oddelku „Ohrane“ v Varšavi za Petersonovega pomočnika.

Dr. Heský: S kakšno plačo?
Bakaj: Imel sem 3000 rubljev stalne plače in 1000 rubljev postranskih dohodkov. „Ohrana“ ima tri razrede uradnikov in uslužbencev. V prvem razredu so tisti, ki imajo čin v uradništvu. V drugem uradništvu so uslužbenci brez čina, ki prostovoljno opravljajo tajne posle; to so takozvani „filori“. V tretjem razredu so osebe izven „Ohrane“, ki prinašajo vesti o revolucionarjih.

Predsednik: Z eno besedo: Špioni.

Bakaj: Ne, špioni so bili „filori“.

Predsednik: Ali ste videli Borowsko pri „Ohrani“?

Bakaj: Meseca maja in junija 1905 je občevala s Petersonom v Varšavi. Enkrat me je Peterson poklical in mi je naznanil nekaj brez važnosti. V sobi je bila gospa, v kateri sem pozneje natančno spoznal današnjo tožiteljico. Ko je Borowska že odšla, mi je Peterson dejal: Poklical sem Vas, da vidite novo agentkinjo „Ohrane“. Peterson je pripovedoval, da se je bila najprej oglasila pri policijskem načelniku Sejfertu, kateremu je rekla, da bi lahko dajala policiji vesti o socialističnih revolucionarjih, ki žive v tujini. Sajfert jo je odpeljal k Petersonu, kateremu je povedala, da je že dolgo imela tak namen, ampak da se je bala. Zahtevala je 100 rubljev na mesec, pogodila sta se pa za 75 rubljev, ampak obljubilo se je, da dobi posebne nagrade, če bo njena služba dobra. Svoje vesti je imela pošiljati pod napačno adresu „Nina Jenkianek, Danielowiczewa ulica 5.“ Borowska je potem večkrat prišla. Enkrat je povedala, da ima neka učiteljica prepovedane knjige. Pri učiteljici je bila hišna preiskava in prepovedane knjige so se našle. Ne vem, če so zaprli učiteljico. Borowski se je vselej telefoniral, če jo je „Ohrana“ zahtevala.

Predsednik: Odkod veste to?

Bakaj: Ker sem ji sam telegrafiral. Videl sem tudi njene telegrame, odposlane „Nini“. Enkrat v jeseni me je Peterson telefonično poklical. Borowska je bila v omedlevici. Peterson je bil v veliki zadregi. Prinesel sem kozarec vode in sem jo spravil k zavesti.

Predsednik: Ali bi spoznali Borowsko, če bi stopila pred Vas?

Bakaj: Danes sem jo videl v sobi za priče in takoj sem dejal: To je Borowska.

Dr. Heský: Zakaj ste izstopili iz „Ohrane“?

Bakaj: Začetkoma sem mislil, da rabi policija samo zakonita sredstva proti tistim, ki kale red. Slišal sem večkrat o mučenju, ampak nisem verjel. Pod Petersonom se tudi ni zgodilo nič takega. Meseca oktobra 1903 je Peterson odšel v Peterburg in Ševjakov je prišel na njegovo mesto.

Predsednik: Ali je prihajala Borowska tudi k Ševjakovu.

Bakaj: Ne vem. Ampak bila je na imeniku špionov. Ševjakov je bil izzivač, pod njim sem spoznal razne strahote.

Predsednik: Dimitrij Ševjakov je bil v Peterburgu zaslišan kot priča in je izjavil, da ne pozna imena Borowske.

Bakaj: To se lahko razlaga. Saj ne sme povedati ničesar. Lopuhina so zaprli, ker je izdal take tajnosti.

Dr. Hesky: Peterson je imel biti zaslišan, pa je odrekel pričanje.

Bakaj: Pod Ševjakovim so se godile grozne reči. Neki Reuchel je izvedel, da je trgovec Pikerle zadel denar v loteriji. Najel je v imenu Ševjakova pet brezposelnih ljudi, da so napadli in oropali trgovca. Potem je Reuchel vseh pet naznanil Ševjakovu. Prišli so pred sodišče in vsak je dobil 15 let prisilnega dela, Reuchel pa nagrado. Brez sodbe in sodišča je bilo takrat mnogo ljudi ustreljenih.

Meseca oktobra 1905 je izšel manifest o konstituciji. Moji upi so bili veliki, toda bil sem strašno razočaran. Nastopila je najčrnejša reakcija. V Varšavi je neki Grün vpeljal torturo (mučenje) in general Skallon je vedel to. Sedemnajst mladih ljudi, ki pri nekem gostilničarju niso mogli plačati računa, je bilo ustreljenih. Z njimi vred so ustrelili še mnogo drugih, ne da bi bili sploh prišli pred sodišče. Dostikrat sem protestiral proti takim strahotam. Vsega tega ni storila policija v interesu države, ampak samo za osebno korist nekaterih.

Dr. Lewicki: Zakaj ste stopili v Ohrano, ko ste bili sami prej revolucionar?

Bakaj: Revolucionar nisem bil; pač sem bral prepovedane knjige in časopise. Leta 1902 so me zato v Jakaterinoslavu zaprli. Ko sem bil izpuščen, sem postal pri peterburški policiji prepisovalec in potem sem šel s Petersonom v Varšavo.

Predsednik: Zakaj ste torej vstopili pri policiji?

Bakaj: Da si kaj zaslužim.

Predsednik: Torej zaradi kruha?

Bakaj: Da. Bil sem mlad človek. Zdaj razumem, da je bila lumparija. Sicer sem pa mislil, da se vse vrši zakonito.

Dr. Lewicki: V izjavi poljske socialistične stranke, katero je ponatisnilo „Novoje Vremja“, ste imenovan za zločinca in izdajalca.

Bakaj: To je bila vladna izjava in je imela namen, omajati verjetnost mojih podatkov o Azevu. Mnogo ljudi je spravil Azev na vislice. Ko sem izstopil iz Ohrane, sem bil kot politični zločinca poslan v Sibirijo. Burcev mi je pomagal, da sem pobegnul. Zdaj živim v Parizu.

Druga priča je

Vladimir Burcev,
literarni zgodovinar in izdajatelj časopisa „Biloje“ v Parizu.

Priča pripoveduje, da je prišel Bakaj meseca maja 1906, ko je bil še pri Ohrani, k njemu s podatki za neko delo o revolucionarnem gibanju. Burcev mu začetkoma ni zaupal. Že na prvem sestanku mu je Bakaj dejal, da je najnevarnejši sovražnik revolucionarnega gibanja „**državni provokater**“, katerega ni nikoli videl, ki pa deluje v tujini in se vozi s tajnimi žandarji. Pozneje se je izkazalo, da ta provokater, ki je nastopal z napačnim imenom Raškin, ni bil nihče drugi kakor Azev. Ko je bil tretjič Bakaj pri Burcevu, je imenoval tudi Borovskino ime. V Parizu je spoznal njeno fotografijo v takih razmerah, da je bil vsak dvom nemogoč.

Priča nadaljuje:

Po svojih izkušnjah v občevanju z Bakajem sem dobil vtisk, da je vse resnično, kar je Bakaj pripovedoval ali pisal. Zlasti velja to za vse, kar je povedal o Azevu.

Predsednik: O tem ni potrebno govoriti. Porotniki izjavljajo, da se jim zdi to zelo važno, pa žele, da priča govori o tem.

Burcev: Azev je najvažnejša točka v revolucionarnem gibanju. Ko sem prej sumil o njegovem prepričanju in izrazil svoj sum, se mi ni zaupalo in pred štirimi ali petimi meseci sem bil postavljen pred strankino sodišče v Parizu. Tam še ni bilo zadostnih dokazov proti Azevu. Šele Bakaj mi je prinesel take dokumente, da je postalo jasno, da je psevdonomni Raškin Azev, državni provokater. Če bi se bilo prej verjelo Bakaju, bi bila prišla strašna Azevova vloga tri leta prej na dan in tisoč ljudi ne bi bilo moralo umreti na vislicah. Azev ni bil le voditelj v očeh revolucionarjev; on je bil glavni bojovne organizacije. Dejansko je sodeloval, kar je gotovo, v zaroti proti Plevěju in pri smrti velikega kneza Sergeja. Sam je izvršil te atentate.

Soproga tožiteljice, namestniškega uradnika dr. Mariana Borowskega so dopoldne prijeli na sodišču, ker so našli samokres pri njem. Popoldne so ga izpustili. Policija je dobila nalog, vsak dan preiskati njega in njegovo ženo, preden vstopita v sodnijo, če nimata orožja pri sebi.

Zaupniki, ki so dobivali po več listov žepnega koledarja, so naprošeni, da vsaj do konca meseca februarja odračunajo.

Politični odsevi.

Državni zbor misli Bienerthova vlada sklicati sredi marca. Toda doslej je to govorica. Baron Bienerth ve danes toliko o političnem položaju, kolikor je vedel tisti dan, ko je zaključil parlament. Kaže se dan na dan jasneje, kakšna velikanska napaka se je storila z zaključenjem. Dokler je bil državni zbor skupaj, je imela ogromna večina strank voljo za delo in red bi se bil v zbornici lahko napravil, seveda ne z Bienerthom. Delavnost ni bila brez večine, pač pa ministrski predsednik, ki se je bal, da mu proračunski odsek ne dovoli dispozičnega fonda. Če bi bil baron Bienerth iz tega izvajal navadne ustavne konsekvence, pa se poslovil, bi imeli danes drugo vlado, ampak menda ne „predpustno“, temveč tako, s katero bi bila večina delala. Zljaj, ko je parlament razkropljen, bi pa vsaka stranka rada čim več profitirala od položaja in zato so zdaj težave res večje. Češke meščanske stranke baje zahtevajo, da morajo Nemci jamčiti, da ne bo obstrukcije v češkem deželnem zboru. Torej bi oni jamčili, da ne obstruirajo v državnem zboru. Nemci pa obračajo in pravijo, da mora biti najprej red v državnem zboru, potem šele pride deželni zbor na vrsto. Za temi zahtevami se pa seveda skrivajo druge dobičkarije. Čim slabotnejša je vlada, tem manj bo opravila v tem položaju. Če bi ga baron Bienerth razumel, bi kratkoma sklical državni zbor, da se pokaže, če ima večino, ali pa če je nima. Dokler ni parlamenta, je vsako ozdravljenje nemogoče. Pa tudi svoje pozicije ne bo Bienerth rešil z zavlačenjem, temveč ša poslabšal jo bo.

Krščanski socialisti se demaskirajo. Doslej so smatrali Bienertha za svojo marioneto, zdaj ga pa tudi že zapuščajo in izdajajo parolo, da mora krščansko-socialna stranka sama prevzeti vlado. Za najbližjo dobo bi radi ujeli tri ministrske sedeže; Predsedništvo, trgovino in nauk. Poleg tega bi pa imel predništvo zbornice zopet dobiti krščanski socialci Pattai. Šola je že stari cilj krščanskih socialcev in kako bi bilo tedaj s svobodo pouka, se je pokazalo zdaj na Dunaju z zapiranjem „svobodnih šol“. Trgovinsko ministrstvo bi pa radi dobili v krepilje zaradi trgovinskih pogodb z zunanjimi državami in ker bi sploh radi izpremenili smer trgovinske politike v državi. Vprašanje je še, kako dolgo ne bodo iztegovali rok tudi po finančnem ministrstvu, katero prepustajo za sedaj Poljaku Bilinskemu. Čahom ponujajo poljedelsko listnico in ministrstvo za javna dela. Weißkirchner je že konferiral s Praškom. Smatra se za gotovo, da bi češki agrarci prevzeli poljedelsko ministrstvo, dvomi se pa, da bi marali še enkrat Praška; agrarni klub podpira bolj hrepenenje Maržala ali pa Staněka. Ministrstvo za javna dela bi imel po krščansko-socialnih načrtih dobiti češki klerikalec dr. Hruban. Če bi se vresničile te kombinacije, bi se le toliko izpremenilo, da bi dobili mesto pritajenega, očitno klerikalno ministrstvo. In to bil še dobiček.

Ruski veliki knez Vladimir je v sredo umrl v Peterburgu. Vladimir, ki je bil baje le dva dni bolan, je bil med najnevarnejšimi voditelji ruske dvorske kamarile. Že leta 1881 je tedanji car Aleksander II. določil, da prevzame Vladimir v slučaju njegove smrti regentstvo. Toda dokler je bil Aleksander živ, je ostal Vladimir brez vpliva. Šele ko je prišel Nikolaj na prestol, je zrasla Vladimirova veljava. On je bil vodja aristokratske častniške stranke, on se je najbolj upiral vsaki reformi in vsakemu konstitucionalnemu napredku. Največ se je o njem pisalo takrat, ko je Gapon vodil množice pred carjevo palačo; Vladimir je takrat ukazal streljati na ljudstvo. Pozneje se je sprl s carjem zaradi velikega kneza Cirila in se je preselil v Pariz, toda scasoma sta se pobotala. Vladimir se je vrnil v Peterburg in si je zopet pridobil prejšnji vpliv.

Lovska zavist v politiki. Naši čitatelji se še spominjajo na pikantno dogodbo, ki se je vršila lani julija meseca v proračunskem odseku. Vlada je predložila prodajo večjega drž. lovskega revirja prestolonasledniku Francu Ferdinandu. Ta revir je imela poprej v zakupu lovška družba kneza Auersperga, kateri je pripadal tudi nadvojvoda. Slednji pa se je Auerspergu močno zameril, ker je počil preveč gamsov. — V proračunskem odseku je posl. Ellenbogen grajal, da vlada kar pod ceno meče drž. posestva in ne da bi predložila podatke o rentabilnosti. — 16. decembra je vlada predložila proračunskemu odseku prodajo drugega lovskega revirja prestolonasledniku; ob tej priliki je javnost izvedela, da je erar zgradil prestolonasledniku avtomobilsko cesto. Končno je bil sprejet dr. Adlerjev predlog, da se sklepanje o zadevi preloži dotlej, da vlada predloži podatke o dosežani donosnosti onemnjega drž. posestva. — To je predzgodovina sledeče afere: prestolonaslednik je odložil protektorat „Kmetijske družbe“, ker ji načeljuje knez Auersperg; vsled tega pa odloži tudi Auersperg predsedstvo omenjene družbe. Ali upamo, da poljedelstvo vsled izgube protektorata in predsedstva ne bo prehude škode trpelo, toda prepričani bi se dala ta občutna izguba, da niso Kočevci poslali tako strastnega in — slabega lovca v drž. zbor.

V Poljskem kolu so nastali vsled vstopa Bilinskega v novi kabinet ostri spori. Parlamentarna komisija je bila zelo ogorčena, da je bil novi

kabinet sestavljen, ne da bi o tem vprašal in obvestil poljski klub ter je dala to ogorčenje Bilinskemu in Abrahamowiczu na znanje. Bilinski je parlamentarni komisiji pojasnil način, kako je prišlo do tega, da je prevzel portfelj finančnega ministrstva. Komisija je vzela to pojasnilo na znanje ter je odobrila njegov korak; ministru Abrahamowiczu je pisala priporočeno pismo, v katerem mu izraža nezaupanje kluba ter ga poziva, naj odstopi. Vitez Abrahamowicz je na to odgovoril, da ostane kljub temu še nadalje minister.

Poljedelski minister dr. Bráf je izjavil češkimi žurnalistom, da se ne smatra za političnega in parlamentarnega, ampak samo za strokovnega ministra ter da namerava že v najbližji prihodnosti izvesti različne akcije na korist avstrijskega poljedelstva. Dr. Bráf je prepričan, da je zjasnejše razmer neobhodno potrebno, da se vsvari možnost delovanja v češkem deželnem zboru.

Nemški agrarni listi izjavljajo, da je bil dr. Bráf imenovan proti njih volji in proti interesom agrarcev sploh in da njih stranka nima vsled tega nikake simpatije za sedanji kabinet. Nemški agrarci ostanejo v nemški zvezi in bodo v narodnih vprašanjih z vsemi ostalimi nemškimi strankami edini.

Zaključenje državnega zbora in socialna demokracija.

Ljudski shod v Ljubljani.

Konec.

„Slovenec“ objavlja danes uvodni članek o našem nocojšnjem shodu in tako neprevidno pokazuje, da spoznava važnost socialno-demokratske akcije. To število so pred „Mestnim Domom“ dajali udeležencem shoda; obžalovati moramo le, da so prinesli premalo izvodov s seboj; zakaj čim več naših pristašev bi spoznalo klerikalno farizejstvo, tem bolje bi bilo. „Slovenec“ je hotel nastopiti v pozni proroka, kakor da bi bila posebna modrost, uganiti, da se bo na shodu, čegar dnevni red obsega zaključenje parlamenta, govorilo o zaključenju parlamenta. Klerikalno glasilo je pa imelo tudi stranske namene. Odvrnilo bi rado pozornost ljudstva od kozlov, ki jih v zadnji dobi kar po vrsti strelja. (Burno odobravanje.) Klerikalna stranka nastopa tako, kakor da je pojedla vso politično modrost z veliko žlico in kakor da na Slovenskem nihče drug ne razume kaj o politiki. Res se je ponekod že razširilo mnenje, da je v klerikalni stranki sama državniška ženialnost. A prav zadnji čas se kaže dannadan, da uganjajo politiko, ki nima ne repa ne glave. S starostnim zavarovanjem kmetov so skupili blamažo brez primere. Vse sedanje zvijanje vendar ne prikrije dejstva, da so hotel porabiti to zavarovanje pred kmeti kot velikanski vspeh svoje stranke in da so izgubili glavo, ko so naenkrat kmetje nastopili proti zavarovanju. Vnovič se je pokazala nedoslednost in breznačelnost prav ob zaključenju državnega zbora. Tudi tukaj so hoteli biti veliki politiki, pa je njihov „Slovenski klub“ takoj sklenil izjavo, ki je odobraval protiparlamentarni korak in pozivala barona Bienertha, naj ustvari pogoje za redno delovanje državnega zbora. To je bila zaupnica Bienerthu brez pridržka. Saj so celo od njega pričakovali, da oktroira državnemu zboru poslovnik! A komaj je začel Bienerth sestavljati novo vlado, torej „stvarjati pogoje“, pa je „Slovenec“ jel rohneti: „Predpustno ministerstvo!“ V opozicijo! Zakaj v Bienerthov kabinet ni prišel noben glavar slovenske klerikalne stranke. In zdaj bodo nosili opozicionalno krinko, dokler jim ne napravi Bienerth kakšne koncesije — ne za slovenski narod, ampak za njihovo stranko. Socialni demokratje oponirajo Bienerthovi vladi in jo najostreje kritizirajo; ampak to delajo dosledno; značaj in pomen Bienerthove vlade so spoznali takoj, ko je nastopila in konsekvantno ostanejo v opoziciji proti tej nezmožni vladi. Klerikalci pa menjajo svoje stališče kakor se preslačijo srajce. Liberalci molče o zaključenju državnega zbora; živ krst ne izve, če imajo sploh kakšno stališče o tej stvari.

Glavno sredstvo klerikalcev je bilo od nekdanj zvižanje. Tudi zdaj bi radi spravili vse v napačno luč in govoricijo, da so — socialni demokratje zakrivilili zaključenje državnega zbora, ker ne dovolijo reforme poslovnika. To je laž. In klerikalci vedo, da se lažejo. Socialni demokratje so za izpremembo poslovnika, ampak za moderno izpremembo, ki bi povečala moč parlamenta. Klerikalci bi pa poyssod radi imeli take poslovnike, vso v kranjskem deželnem zboru, kjer deželni glavar lahko vrže vsakega poslanca s pomočjo klerikalnega „disciplinarnega odseka“ iz zbornice, če mu ni všeč. Socialni demokratje so močna stranka v državnem zboru in se jim torej ne bi bilo treba bati tistih sredstev, ki merijo proti malim strankam, ampak socialisti so demokratje in nočejo, da bi se brutalizirale in zadušile male stranke. Z-fizem je, če se sklicujejo klerikalci na „demokratsko načelo“, češ, večina ima delati postavbe. Delati jih ima, ampak s sodelovanjem manjšine. „Parlament“ se izvaja od „parlare“. Sklepi parlamenta morajo biti sadovi vseh umov v zbornici, vsaka misel mora imeti praliko, da se izrazi in vsaka manjšina mora imeti pravico inicijative. Res je pač, da je bil dnevni red v državnem zboru zastavljen z nujnimi predlogi.

A kdo je bil tega največ kriv? Položaj bi bil moral biti baronu Bienenrthu jasen, že ko je prevzel Beckovo nasledstvo. On bi bil moral poseči vmes kot objektivni vodja in takrat vsvarjati pogoje za delavnost parlamenta. A namesto da bi se bil lotil narodnega problema, je razglasil naglo sodbo v Pragi. Z vislicami in z rabljem se ne rešujejo vprašanja, ki pretresajo vso državo, z njimi se ne odpravljajo obstrukcija! (Odobranje.)

Govornik opisuje dogodke v parlamentu pred božičnimi počitnicami in po njih do nastopa češko-radikalne instrumentalne obstrukcije in do končnega zaključnja zbornice. Potem pravi:

«Slovenec» je bil slab prorok, ko je napovedoval, da bomo najbolj planili po čeških radikalcih. Gotovo obsojamo nezmislne kravale, ki so jih uprizorili samo zato, da bi dosegli ceneno demagogično slavo. Ampak ost naših protestov meri proti Bienenrthu, zakaj njegova nezmožnost in nedelavnost je zakrivila obstrukcijo. V petek je bilo že sklenjeno, da ima predsednik v slučaju «koncerta» prekiniti sejo, potem bi se bili sklenili koraki, da se omogoči zborovanje. Baronu Bienenrthu je bil znan ta namen, pa ni hotel počakati, da bi državni zbor sam napravil red, temveč ga je magloma zaključil. Klerikalcem ni bilo seveda še ljubše, če bi ga razpustil. Klerikalni vpliv se itak kaže v celi državi. Govornik omenja Wahrmondovo afero, zatvoritev svobodnih sol na Dunaju, Lampetov nastop proti učiteljem v Šmartnem in potem analizira sestav novega ministrstva, v katerem prevladuje reakcija in klerikalizem. Temu sistemu morajo socialni demokratje napovedati neizprosno boj. Proč z nezmožno vlado! Proč s sovražniki ljudstva! (Viharno odobranje.)

Na večkratno vprašanje predsednika sodruga Kocmurja se nihče ne oglasi za besedo. Preide se torej k drugi točki.

Železničarji in krumirake organizacije
ter dobi besede poročevalce
sodrug Josip Kopač.

Tudi njega pozdravi burno pleskanje. Ko se te poleže, razloži govornik, da se rabi besedo «krumir» za stavkokaze. Najprej obsirno opisuje poizkuse klerikalcev, da bi pod krščansko-socialnim imenom privabili delavstvo v svoj tabor. Delavski interesi jim niso bili nič mar, hoteli so le kolikor mogoče povečati armado klerikalizma. Resnih uspehov niso mogli doseči, ker ne more delavstvu trajno ostati skrito velikansko nasprotje med delom in kapitalom. V Trstu n. pr. se sploh ne more govoriti o krščansko-socialnih organizacijah. Nasprotniki delavske osamosvojitve so pa tam poiskali drugo pot. Porabili so nacionalna nasprotja, ki so v narodno-mehanskih krajih vedno večja kakor v enotnih, pa so jeli socialno demokracije pavšalno obrekovati, da je sovražna slovenski narodnosti. Prav v Trstu je to obrekovanje predrzno in smešno obenem, zakaj za razvoj slovenstva v Trstu ima prav socialna demokracija največje zasluge. Obsirno opisuje govornik boje za slovensko šolo, za svobodno rabo slovenskega jezika itd. ter konstatira, da imajo italijanski socialno-demokratični poslanci, zlasti sodrug Pittoni največ zaslug za poddržavljenje Cirilmetodove šole. Narodni interesi torej niso bili povod za ustanovitev takozvane Narodne Delavske Organizacije, temveč strah pred socialno demokracijo in razmere v narodnjaskem taboru so jo porodile. Kakor povsod, je bila tudi v Trstu ta organizacija nedelavska in nikdar ni imela služiti delavskim potrebam. To bi bilo tudi nemogoče, ker jo vodijo in vzdržujejo podjetniški elementi. Ni se torej čuditi, da so že prvi nastopi te organizacije merili proti interesom delavstva in sicer v časih, ki so bili za delavstvo najhujši, ker je stalo v gospodarskih bojih. Narodna Delavska Organizacija je organizirala — stavkokaze. Govornik omenja zadevo tržnih težakov, ki so se hoteli z izkaznicami zavaruovati nelegalne konkurence, nadalje stavko v Lloydovem arzenalu in vse tiste stavke, pri katerih je Mandičeva organizacija dodajala stavkokaze ne le slovenskim, ampak tudi italijanskim in nemškimi podjetnikom. Potem opisuje surovi napad, ki ga je «N. D. O.» uprizorila na železničarski shod, kamor so udrli z bikovkami in palicami, ter še surovejši napad v Sokolovi dvorani. Sklicali so tja javen shod železničarjev, organizirani železničarji so sklenili, da pojdejo tja, pogledat, kakšni «železničarji» bodo na tem shodu. To je bila njih pravica, ker je shod bil javen. Prišli so skupaj v velikem številu. Prepričali so se, da ni bilo na shodu več kakor 40 ljudi in med njimi 15 železničarjev, večinoma takih, ki so prišli šele pred par dnevi k železnici. Ko so videli, da so aranžerji takoj zdvijali, so hoteli zopet odkorakati, ker so dosegli svoj namen. V tistem hipu so jih pa narodnjakarji napadli s stoli in vsakovrstnim telovadnim orodjem; po zraku so letele težke kroglice in podobne reči. Vrata so od zunaj tiščali, med tem so pa prignali iz bližnjih «Ljudskih kuhinj» ljudi, ki so vedno pripravljani na pretep, pa so jim pripovedovali bajke o italijanskih napadalcih. Tako so jih naščuvali. Železničarji so bili torej napadeni od spredaj in od zadej, mnogo jih je bilo ranjenih, nekateri so bili vsi v krvi, eden je ležal skoraj dva meseca v bolnišnici. Tukaj je «N. D. O.» najbolje pokazala svoj namen in po tem bo znalo tudi ljubljansko delavstvo presoditi cilje te «organizacije». (Burno odobranje.)

Sodrug Anton Kristan

je na to humoristično orisal ničnost ljubljanske «N. D. O.» in končno je

sodrug Etbina Kristan,

ko se na večkratno poziv nihče ni oglasil, pozval sodruga na vztrajno nadaljevanje dosedanjšega plodovitega dela.

Tedaj je

predsednik sodrug Kocmur,

ko je še pojasnil šišenske in nekatere druge dogodke, zaključil impozantni shod. Z burnimi živio-klici na socialno demokracijo se je razšlo ljudstvo. Shod je trajal od 8. do 11., množica je brez sedežev in brez okrepčila mirno vztrajala vse tri ure. Pač najboljši dokaz za imenitno razpoloženje delavstva.

Strokovni pregled.

Zagorje. Dobil sem par dopisov iz Zagorja in okolice. Prosim dotične, da se podpišejo s polnim imenom, ker jim bom takoj odgovoril ter pojasnil, kar želijo. Bodo naj pa vsi uverjeni, da v tem oziru mene ne zadene nobena krivda!

Anton Kristan.

V Hrastniku! Naznanjamo vsem rudarjem v Hrastniku, da se bodo odslej članski prispevki v Unijo rudarjev sprejemali v pisarni konsumnega društva rudarjev. Sodr. Viktor Zalar je prevzel sedaj ta posel. Prosi se zato, da se vsi rudarji po tem ravnaajo. — Vodstvo vplačevalnice!

Iz stranke.

Izvrševalni odbor ima sejo v petek, 26. t. m. ob 8. zvečer.

Tržaška konferenca. Tržaški politični odbor sklicuje konferenco, na katero imajo pristop vsi plačevalci strankinega davka, za nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. dopoldne v dvorano «Delavskega Doma», I. nadstropje. Dnevni red: 1. Politični položaj, poroča sodrug E. Kristan. 2. Poročilo o strankinem zboru. 3. Poročilo političnega odbora. 4. Volitev novega političnega odbora.

Domače vesti.

Revolucija v liberalni palači. V liberalnem taboru ni vse v redu. Rejeni nezadovoljneži in nezadovoljni novorojenčki zabavljajo vse vprek nad tistimi, ki jim nezadovoljnost ne tiči v krvi. V spodnjo jim je zlasti «Narod» in kar je okoli njega. Zadnje dni je bilo obilo glasnega šepetanja o bodoči usodi «Slovenskega Naroda», preresetavali in sklepali so se zanesljivi načrti, kako pomladiti to trohnelo grčo. Prestevali so se glasovi, omenjali razni delniški bloki. «Radogoj», «Slovenska Matica», «Familija», Trst itd. 14 + 32 + ... Vse je končalo s preprostim matematičnim problemom — samozadovoljnost je sijala iz oči in z obraza revolucionarnim feldvebljem. In sigurnost je že polovica zmage. Ubogi Tavčar, se iz tega kota, ki si ga je za stare dni izgovoril, še iz tega kota ga preženo. Usmiljenje!

Gospodarski pregled. Ker je interes za delnice «Narodne Tiskarne» v zadnjem času postal zelo živahen, ker slovenska visoka financa zelo protežira ta papir za večje kapitalne investicije in ker so mnogostevilne transakcije v «Narodnih» na dnevnem redu, priporočamo, da «Slov. Narod» notira kurzno gibanje tega efekta, če ne vsak dan, saj vsako soboto. Pa ne nam na ljubo! S tem vstreže močnemu krogu svojih «zvestih» čitateljev, široki finančni javnosti pa odpre možnost, da se, če bo kazalo, udeležuje politične špekulacije — a la hausse.

Velikansko bombo je zalučil «Sl. N.» v soboto v svet. Na podlagi nekega obrekovanja, ki je v Trstu znano, pripoveduje, da je hotel poslanec Pittoni preprečiti poddržavljenje Ciril-Metodove šole v Trstu in da je baje ministru Haerdiltu dejal — bodgvekaj: «Um Gotteswillen, schonen Sie uns!» V Trstu se vodi že dve leti gonja proti poslancu Pittoniju, zaradi tega, ker je ondotnim narodnjakarjem strašno neprijetna resnica, da si je prav Pittoni pridobil največje zasluge za poddržavljenje slovenske šole. Dejstva, ki jih narodnjakarji ne morejo izpodbiti, so ta: Sodr. Pittoni se je spričo Becka prej izjavil za poddržavljenje te šole kakor Rybar. Pittoni je pri princu Hohenlohu urgiral poddržavljenje. «Edinost» sama je Pittonijeve zasluge indirektno, seveda z jezo nevoščljivosti priznala, ko je pred dvema leti pisala, da se italijanskim socialističnim poslancem ni treba mešati v to zadevo. Ker ne morejo pobiti teh dejstev, si pa zdaj izmišljujejo vsakovrstne privatne pogovore za zaprtimi durmi, misleči, da so v takih rečeh dokazi sploh nemogoči. Ampak tudi tej očitni laži se bo tako stopilo na rep, da bodo njeni razširjevalci zacvillili.

Lichtenturnov zavod v Ljubljani je dobil na zadnji seji občinskega sveta izredno podporo, češ, da je vzoren. Čudne pojme morajo imeti občinski očetje o pedagogičnih vzorih! Morda se še spominjajo, kako so morale gojenke tega zavoda za kazen poljubovati tla. Če smatrajo naši očetje domovine to za vzorno vzgojo, se lepo zahvaljujemo za ta okus.

Hilno prolakave se nameravajo v Ljubljani baje zaradi septembrskih dogodkov. Pravijo, da

je prišel tak ukaz z Dunaja. Kaj naj se s tem doseže, je res težko uganiti; ložje pa, kaj se bo doseglo. Če je hotela nova vlada še enkrat dokazati, da ima nerodno roko, si je izbrala primerno sredstvo. Namesto da bi bila zadovoljna, da se je tedanje razburjenje vsaj nekoliko poglelo, daje duhovom nove snovi za novo razburjenje in draži šovinizem, ki je itak že preveč razdražen. Čudna modrost!

«Slovenec» pobira laži tudi po tujini. Piše se nam: «Pred nedavnim časom je prinesel omenjeni katoliški dnevnik vest, da je znani voditelj čeških svobodomislecev dr. Bartošek za časa svojega bivanja kot odvetniški koncipient v Blovicah pri Plznju uničil rodbinsko srečo neki ondotni rodbini. To laž so prinesli češki klerikalni listi, za njimi nemški, od teh pa jo je pobral «Slovenec» in jo še posebno dobro zabelil. Za njim pa je prišel še «Domoljub». Sedaj pa se je posrečilo dr. Bartošku, da je izvedel za povzročitelja te laži. In kakor često, je bil to duhovnik in sicer P. J. Soldat, dekan v Blovicah. Dosegla je roka pravica tega Gospodovega maziljenca. Zaradi grdega obrekovanja je bil obsojen na 20 K globe; stroškov pa je plačal 140 K. Sicer si mnogo duhovnikov misli, da opravljajo bogu dopadljivo delo, če kradejo čast poštenim svobodomiselnim ljudem; ne dirne jih justifikacija sama na sebi prav nič. Najhujše so kaznovani, če morajo plačati, šteti denarce.» — Nam ne pove ta dopis nič novega. Znano je, da imajo klerikalci to reč organizirano. Vsaka taka laž se razširi po vsem klerikalnem časopisju. Če se eno uredništvo prisili, da jo popravi, ostane še v petdesetih listih nepopravljena. Sredstvo je seveda grdo, toda ker se vendar vjame zdaj ta, zdaj oni v laži, bo ljudstvo vendar polagoma spoznalo, koliko je verjeti klerikalcem. In to je koristno.

Društvene vesti.

Trbovlje. V četrtek, 25. t. m. predava zopet sodr. Viktor Zalar iz Hrastnika o «Cerkvi in državi». Pridite v obilnem številu!

Ljudski oder v Trstu priredi dne 26. in 27. t. m. dvoje predavanj v veliki dvorani «Delavskega Doma» ter je povabil sodruga Etbina Kristana, da govori o Darwinu in njegovih teorijah. Na ta način hoče društvo dostojno proslaviti stoletnico velikega učenjaka, ki je služil resnici in si pridobil tako velikanske zasluge za spoznanje. Predmet je tržaške delavce vedno živahno zamiral in gotovo je, da bo udeležba velikanska. Predavanja se začno vsak večer ob pol 9. uri. Vstopnina je 20 vinarjev.

Umetnost in književnost.

«Naši Zapiski» začno zopet izhajati in sicer povečani. Številne prijatelje te revije, ki si jih je bila pridobila v kratki dobi svojega obstanka, bo ta vest gotovo razveselila. Prva številka izide začetkom, druga pa že 15. marca; potem bodo pa «Zapiski» izhajali vsak mesec. Glavni urednik je sodrug dr. Dermota, ki si je pridobil obširen krog uglednih sotrudnikov.

Socialni pregled.

O stavki voznikov v tržaški okolici, ki jo je vprizorila «N. D. O.», nismo še nič govorili zaradi tega, ker nismo hoteli, da bi se nam bilo očitalo, da hočemo škodovati stvari. Narodno časopisje je sicer pripovedovalo o tej stavki marsikaj, toda stvar je navsezadnje sledeča: Tržaški magistrat je oddajal vsako leto prevažanje gramoza iz okolice v mesto dvema slovenskima podjetnikoma (in ne italijanskima, kakor je pisalo narodno časopisje). Ta dva podjetnika sta Čok in Turk iz okolice. Letos je Mandič združil voznike, ki so delali tema podjetnikoma, v posebno zadrugo. Ta zadruga je potem vložila na magistrat prošnje (da bi ne mislil kdo ponudbe), da bi se dalo prevažanje gramoza v najem zadrugi mesto privatnikom. Magistrat je prošnjo odbil in vozniki so stopili v stavko. Pri tem so pripovedovali, da nočejo na noben način več delati podjetnikoma Čoku in Turku, češ, da jih izkoriščata. Ker pa so se narodnjaki sramovali povedati, da tudi slovenski podjetniki izkoriščajo slovenske delavce, so trobili v svet, da sta omenjena podjetnika Italijana. Mi ne vemo sicer vseh pogajanj, ki so se vršila med delavci in podjetniki ter magistratom. Vemo samo to, da se vozi gramoz po tržaških cestah prav tako, kakor da bi ne bilo stavke in da okoličanski vozniki še vedno stavkajo. Magistrat je menda napravil pogodbo s tukajšnjo tvrdko Focannoni za prevažanje gramoza. Čok in Turk sta se menda že odrekla pogodbi in «Edinost» je z nekakim ponosom objavila vest, da sta se na nekem shodu stavkujočih izjavila podjetnika Čok in Turk solidarna s stavkujočimi in za stavko. «Edinost» je pri tem gotovo mislila, da ne bo nikomur prišlo na misel, da je zelo smešno, če se izjavljata za stavko dva podjetnika, proti katerima je bilo gibanje deloma naperjeno in ki kot podjetnika stavkata lahko, če hočeta, vse svoje življenje. Narodnjaki pripovedujejo, da je upati, da zmagajo stavkujoči.

Morda. Toda to je zelo lep dokaz, ki bo narodnjake poučil, da je treba organizirati delavce vseh narodov, da je tudi treba, da je organizacija močna in šele potem sme delavstvo stopiti v stavko. Toda več prihodnjic.

Hrvatski sodrugi zaznamujejo zopet velik napredek: S 1. majem začne njihovo glavno glasilo „Slobodna Riječ“ izhajati kot dnevnik, poleg tega se pa ustanovi tednik „Radniška borba“ kot strokovno glasilo. Ta važni korak hrvatskih sodrugov bi moral spodbuditi vsakterega slovenskega socialista. Razmere, v katerih žive hrvatski delavci, niso nič boljše od slovenskih, v marsikaterem oziru so še slabše. In vendar se razvija hrvatsko socialistično časopisje, da je veselje; hrvatski delavci znajo ceniti pomen svojega časopisja, zato so tudi iz lastne moči storili toliko, da bodo imeli od 1. maja svoj dnevnik. V tem jih morajo končno posnemati tudi slovenski delavci. Če bi se vsak slovenski sodrug zanimal za strankin tisk tako kakor se hrvatski, če bi vsak slovenski sodrug tako pridobil naročnike „Rdečemu Praporu“, kakor jih hrvatski „Slobodni Riječi“, pa bi tudi mi lahko kmalu imeli svoj dnevnik. In to je krvavo potrebno za našo stranko, za slovensko delavstvo. Ne more se tajiti, da se je tudi naše časopisje razvilo, ampak nikakor še nismo dosegli tistega cilja, da bi mogli biti zadovoljni. Če hočemo, da se nam stranka razvije kakor je potrebno v interesu delavstva, tedaj ne smemo mirovati, dokler ne bo vsak zavedni delavec naročnik „Rdečega Prapora“. O važnih dogodkih doma in po svetu, o političnem življenju, o delovanju zakonodajnih zborov se mora delavec poučevati iz svojega lista, če hoče spoznati resnico. Delavci pa morajo dati svojem časopisju tudi tako moč, da se bo lahko bojevalo z glasili in s politiko nasprotnikov. Naj se toraj sodrugi resno polotijo dela, pa moramo priti naprej. Pridobiti dva, tri nove naročnike listu, vendar ni težko. In če stori to vsak sodrug, pa imamo velikanski napredek. Posnemajmo torej hrvatske sodruge!

Gospodarski pregled.

Kmečko delavsko gospodarsko zadrugo za tržaško okolico snujejo tržaški sodrugi.

Zadružno gostilno so ustanovili tržaški sodrugi v ulici Boccaccio št. 25. Pretečeni teden se je vršil občni zbor zadruge in v odbor so bili izvoljeni sodrugi Falk, Jernejčič, Kirschner, dr. Solar in drugi. Odobrila so se pravila ter določilo kot začasni delež 30 kron, ki se lahko izplača tudi v obrokih.

Prevzetje in priporočilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel 1. februarja t. l. dobro znani

„Hotel Vega“

v Sp. Šiški

Celovška cesta št. 26

z dobro urejeno

restavracijo.

Točim pristna, naravna vina in vedno sveže pivo. Tudi za dobro kuhinjo je skrbjeno. Priporočam se za obilen obisk in beležim

z odličnim spoštovanjem

Vinke Orešnik.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
varnostno potovati naj se obrnejo
na
Simona Kinetek
v Ljubljani Kolodvorska ulica št. 165
Kateri v Ljubljani želijo se obrniti na

Darila.

Za volilni sklad smo prejeli od organiziranih železničarjev in kovinarjev na Jesenicah po sodruga Knezu 18 kron 60 vinarjev. Lepa hvala!

Kot strankin davek smo prejeli po sodruga Ogrisu na Jesenicah 6 kron 40 vinarjev. Hvala! Sodrugi, spominjajte se strankinega davka in volilnega sklada!

Vabilo

na

občni zbor

Občnega konsumnega
: društva v IDRIJI :

ki se vrši

dne 7. marca ob 9. uri dop.

v pivovarni pri „Črnem orlu“

v Idriji.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1908.
3. Razdelitev čistega dobička in podelitev odveze predstojništvu.
4. Volitev 2 članov predstojništva.
5. Volitev nadzornišva (treh članov in namestnikov).
6. Razni predlogi in nasveti.

Pristop s člansko knjižico, oziroma s potrdilom o oddanih znamkah.

ODBOR.

Takoj naročite 12 ovratnikov, 12 prs, 12 manšet, 6 žepnih robcev, 1 par čevljev po štev., 1 žepni nož s 3 klinami za 6 kron.

G. Kapelasz, Podgorze št. 121.

VABILO

k

I. rednemu občnemu zboru

„Produktivne zadruge ljubljanskih mizarjev“

registrovane zadruge z omejeno zavezo

ki bo

v nedeljo, 7. marca ob 9. uri dop.

v salonu gostilne gosp. Balija v Rožni dolini.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. a) poročilo sploh; b) računsko poročilo za l. 1908.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Volitev v upravni odbor in v nadzorstvo.
5. Razni predlogi.

Vstop imajo samo člani.

Za nadzorstvo:

Primož Rožman
predsednik.

Franco Lenasi
zapisnikar.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem svojo gostilniško obrt preselila iz hiše gosp. Bolaffija

v svojo lastno hišo v Sp. Šiški

Kolodvorska cesta 165

kjer bodem tudi nadalje cenjenim gostom postregla z izborno pijačo, kakor tudi z vedno svežimi gorkimi in mrzlimi jedili po najnižjih cenah.

Za blagohotno nadaljno naklonjenost in za obilen obisk se priporočam

Marija Celaro

gostilničarka.

Vajenca

išče za jermenarsko in torbarsko obrt

Mihael Jager

Ljubljana, Poljanska cesta št. 9.

Velika in moderna

: zaloga oblek :

— za gospode, dečke in otroke —

A. KUNC

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

:: (na vogalu Židovske ulice) ::

Strokovnjaška postrežba z izbornimi izdelki, po nizkih, stalnih, na vsakem predmetu označenih cenah.

24-8

Naročila po meri točno in priznana dobro.

Pozor! 50.000 parov čevljev!

4 pare čevlje za K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev prodajam čevlje po zelo nizki ceni. Prodajam vsakemu 2 para moških in 2 para ženskih modnih čevljev iz rujavega ali črnega usnja z nabitimi močnimi podplati, elegantni, po najnovejši fasoni. Velikost po štev. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena ali pa se denar vrne.

M. Friedricha razpošiljalnica čevljev, Krakov 130/73

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solcu“ za vodo Pogačarjev trg

45-2

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluze, oblekce, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezenje umetnih cvetic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce:

Celulloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene.

Telefon št. 177

52-24

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebaško in

:: oško pivo ::

Vi se čudite!

4 pare čevljev za samo K 7.—.

Po nakupu 50.000 čevljev se oddajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni. 2 para moških in 2 para ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, modni, elegantni in močni. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

E. Meisdorf, Podgorze št. 25.

Sodrugl! Podpirajte in širite „Rdeči Prapor“. Pridobite novih naročnikov! Na delo za centralno glasilo stranke.

Vabilo

rednemu občnemu zboru

Občnega konsumnega društva v ZAGORJU

ki bo

v nedeljo, dne 28. februarja ob 2. uri popoldne v dvorani gospoda Mihelčiča v Zagorju.

Dnevni red:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzornišva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev 3 nadzornikov in 1 namestnika.
6. Slučajnosti.

Za nadzorništvo:

Josip Medvešek
zapisnikar.

Jakob Zajko
predsednik.

35 letni veliki uspehi

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dnuajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Prva slovenska

modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg šte. 19

se najtopleje priporoča.

104-38

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napevi in godbo. Z ozirom na bližajoče se božične in novoletne praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoni in poštne prosto! 52-15

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Nizke cene! Velika sukna zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško in žensko blago pri 52-15

sv. Cirilu in Metodu
Ljubljana, Lingarjeve ulice 1.

Nova Lenasi & Gerkman Nova
slovenska trgovina Ljubljana vokal Stritarjevih in Lingarjevih ulic slovenska trgovina

priporoča

za pomlad in poletje vsakovrstno sukna, volneno in platneno blago

Cene solidne in postrežba točna.

24-2

Največja zaloga, najboljša in najcenejša trdika za naročevanje ozir. nakupovanje!

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 2/3, 1/3 in 1 kg. 104-21

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, šteditelna, brezbarvna in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravna za vsakovrstne prevlake.

Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno l. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno l. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maščobo za usnje.

Oljnatih barv, priznana najboljših.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Glpsa, alabasterskega in stukaturnega.

Karbolneja, najboljšega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice šte. 9

priporočata v največji izbiri po najnižjih cenah

24-9

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice.

Stanje hran. vlog: nad 34 milijonov kron. Rezerv. zaklad: nad 900.000 kron

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem. Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev. 26-6

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom o. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5%, na leto.

Dolnška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

52-7